

**Cavablar:**

|          |          |          |          |          |
|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |
| E        | C        | B        | A        | A        |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Külək və gül
2. Gülü dəyanəti
3. Məhəbbət
4. Məhəbbətin gücü

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

- Xəncər kimi  
Bıçaq kimi  
Ox kimi və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

| <i>Mətnin aid olduğu üslub</i> | <i>Fikrinizi faktlarla əsaslandırın.</i>                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Bədii üslub                    | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mətnə obrazlı ifadələrdən (məcazlardan) istifadə edilib. Məsələn, <i>Küləyin qəzəbi yerə-göyə sığmırdı.</i></li> <li>2. Emosional xarakterli cümlələr işlənib.</li> <li>3. Bədii əsərin – əfsanənin dilidir.</li> </ol> |

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Onun saf məhəbbəti məni baş əyməyə qoymaz.  
Külək bu sözləri deyib kükrədi.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

- Poetik ☒  
İnformativ ☒  
Terminoloji ☐

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | E | C | B | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Bütün sahələrdə insan biliyinin böyük hissəsi kağız üzərində, kitablarda – bəşəriyyətin bu kağız yaddaşındadır.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Rəşidəddinin kitabxanasını xilas etmək mümkün olmamış, kitabların bir qismi yandırılmış, bir qismi oğurlanmışdır.
2. Kitablardan bir qismi başqa ölkələrin kitabxanalarına daşınmışdır.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Bu məndə qədim zamanlarda fəaliyyət göstərən kitabxanalardan söhbət açılır. Azərbaycanda həm İslamdan qabaq, həm də islam dini yayıldıqdan sonra kitabxanalar fəaliyyət göstərmişdir. Hətta Azərbaycanda dövlət statusu verilmiş kitabxanalar da fəaliyyət göstərmişdir. On zəngin kitabxanalar Gəncədə, Təbrizdə, Marağada və Rəşidiyyədə olmuşdur. Nəsirəddin Tusi, Fəzlullah Rəşidəddin kimi böyük şəxsiyyətlər kitabxanalar yaratmışlar.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

**Səbəb:** XIII əsrdə Təbrizdə Qazan xanın göstərişi ilə zəngin kitabxana təşkil etmək məqsədilə xüsusi bina tikilmişdir və kitabxanaya dövlət kitabxanası statusu verilmişdir.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Marağa rəsədxanasında kitabxana yaratmışdır.
2. Yaratdığı kitabxanaya dünyanın müxtəlif ölkələrindən dörd yüz mindən çox kitab toplamışdır.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | D | E | A | B |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Nurlu

Bir gün

Deyirlər

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Bir gün tale bu ailənin də üzünə güldü.

Kişi sevincindən az qaldı, qanad açıb uçsun.

Gözünə bir maral dəydi.

Ovçu haldan-hala düşdü və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Uşağın beşiyinin qızıldan olması.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

2,3,5

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Ailənin sevinci

2. Zaman kişinin əhdinə vəfa etməməsi

3. Qızıl beşiyin və uşağın yoxa çıxması

4. Uşağın bir maralın yanında tapılması və s.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | C | D | E | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Giriş: 1,2

Əsas: 3,4,5

Nəticə: 6

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

5

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Özünü oda vurub yandırmağı

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Aydın, anlaşıqlı, təsirli

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Bədii üslubdadır.

Nəzm şəklindədir.

Poetik ifadələr işlənmişdir.

Obrazlılıq, emosionallıq əsas xüsusiyyətidir və s.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| A | C | E | D | B |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Hər ikisi eyni adamdır.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Yağan

Axşam yağan yağış hələ də kəsməmişdi.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

günah

imansızlıq

məkr

hiyləgərlik

əyyaşlıq

xudbinlik

dərd

əzab və s.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Doğrudur: 1,3

Yanlıştır: 4

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Ananın həyəcandan ürəyi getdi.

Babam yetmiş yaşında dünyadan getdi.

Dükana təzə gətirilən mallar yaxşı gedirdi və s.

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | A | C | D | B |

Tapşırıq 6.

**Mümkün doğru cavablar:**

- ☐ Bəli
- ☒ Xeyr
- çünki belə malın reklamına pul  
yatırmaq ağılsızlıqdır, onsuz da  
onun keyfiyyətsizliyi tez bir  
zamanda üzə çıxacaq və reklama  
qoyulan xərc batacaq

Tapşırıq 7.

**Mümkün doğru cavablar:**

Qəlbimizə eşq doldurur və bu eşq bizi xəyallar aləminə uçurur.

Tapşırıq 8.

**Mümkün doğru cavablar:**Faktlar:

1. Bu baxımdan keçən əsrin əvvəllərində Bakı küçələrində tez-tez eşidilən “Arşın mal alan” sədası əsl reklam çağırışı idi.
2. Təkcə ABŞ-da 2012-ci ildə 36 şirkət reklama 1-5 milyard arasında pul xərnləmişdir.
3. Qəzet və jurnallar reklam sahəsinin hər kvadrat santimetrinə, radio və televiziya isə reklam vaxtının hər saniyəsinə görə pul alır.

Tapşırıq 9.

**Mümkün doğru cavablar:**

İnsanlar

Tapşırıq 10.

**Mümkün doğru cavablar:**

Hər hansı bir məhsulu, şəxsi tanıtmak və məşhurlaşdırmaq üçün  
İstehsal olunmuş malların satışını çoxaltmaq və sürətləndirmək üçün  
Hər hansı bir xidmət sahəsinə insanları daha çox cəlb etmək üçün və s.

## I hissə

## Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | C | E | B | A |

## Tapşırıq 6.

*Mümkün doğru cavablar:*

Novruz bayramı bizim milli bayramımızdır.

## Tapşırıq 7.

*Mümkün doğru cavablar:*

2; 3; 5

## Tapşırıq 8.

*Mümkün doğru cavablar:*

Ana maral uşaqları xilas edir.

## Tapşırıq 9.

*Mümkün doğru cavablar:*

Onlar da böyüyüb maral balalarını öldürəcəklər.

Ancaq əgər onlar bir vaxt sənin yaxşılığına xəyanətlə cavab versələr, buna görə məni yox, özünü günahlandır.

## Tapşırıq 10.

*Mümkün doğru cavablar:*

Uşaqları xilas edir.

Uşaqları öz diyarına aparır.

Uşaqlara analıq edərək onlarla birlikdə yaşayır.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | A | B | D | E |

**Tapşırıq 6.**

**Mümkün doğru cavablar:**

Həqiqi mənadadır.

Uşağın könlünü alaraq göz yaşlarını sildi.

**Tapşırıq 7.**

**Mümkün doğru cavablar:**

İnsanlarla daha rahat əlaqə yaratmaq – onlara mesaj, şəkil və video göndərmək imkanları verir.

İnstagram proqramı insanların ən çox şəkil paylaştığı virtual aləmdir.

Twitter sosial şəbəkəsində istifadəçilər müxtəlif mövzular üzrə diskussiya aparır və öz fikirlərini bölüşürlər.

**Tapşırıq 8.**

**Mümkün doğru cavablar:**

İnformativ

**Tapşırıq 9.**

**Mümkün doğru cavablar:**

İkinci abzasdan sonraya

**Tapşırıq 10.**

**Mümkün doğru cavablar:**

**Səbəb:** Feysbuk sosial şəbəkəsini yaradır.

**Nəticə:** Demək olar ki, hamının telefonunda var.

Ana maral  
II hissə

## Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | E | A | C | B |

## Tapşırıq 6.

*Mümkün doğru cavablar:*

3-cü və 4-cü

## Tapşırıq 7.

*Mümkün doğru cavablar:*

9-cu və 10-cu

## Tapşırıq 8.

*Mümkün doğru cavablar:*

Ailədə ilk körpə doğulanda üstündə zıncırov asılmış beşik gətirir.

Ana maral Buqu qəbiləsinin rəmzinə çevrilmişdi.

Ana maral xilas etdiyi qəbilədən küsdü, balalarını başqa diyara, başqa dağlara apardı

## Tapşırıq 9.

*Mümkün doğru cavablar:*

Keçmişdə insanlar deyirdilər ki, var-dövlət xudpəsəndlik yaradır, xudpəsəndlik isə – ağılsızlıq  
Pul olan yerdə mərhəmətə, gözəlliyə yer yoxdur.

## Tapşırıq 10.

*Mümkün doğru cavablar:*

Adət-ənənəyə hörmət azalacaq.

Var-dövlət hərisliyi daha da artacaq.

Varlanmaq istəyi qəbilə üzvləri arasında narazılıqları artıracaq.

Digər qəbilələr Buqu qəbiləsinin üzərinə gələcəklər və s.

## Məmməd Əmin Rəsulzadənin Azərbaycan xalqına müraciətindən

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | D | A | C | E |

Tapşırıq 6.

*Mümkün doğru cavablar:*

1. Ordu yaradıldı.
2. Türk dili dövlətin rəsmi dili elan edildi.
3. Qərbi Avropa demokratiyası tipində hökumət üsul-idarəsi yaradıldı.
4. Orta və ali məktəblər açıldı və s.

Tapşırıq 7.

*Mümkün doğru cavablar:*

Parlamentdən etimad almadıqca heç bir hökumət iş başında qala bilməzdi.

Tapşırıq 8.

*Mümkün doğru cavablar:*

|            |   |
|------------|---|
| İnformativ | ✓ |
| Poetik     |   |

Təbiətin bu gözəlliyi ürəyimi açdı.

Tapşırıq 9.

*Mümkün doğru cavablar:*

Vətənin qapıları indi olduğu kimi bütün dünyaya açıq deyildi.

Tapşırıq 10.

*Mümkün doğru cavablar:*

28 Mayıs 1918-də İstiqlalını elan etməklə

28 May 1918-ci ildə müstəqilliyini elan edən və s. buna oxşar fikirlər

## Qurban Səidin “Əli və Nino” romanından

## Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | E | C | D | A |

## Tapşırıq 6.

*Mümkün doğru cavablar:*

ağarmaq

bozarmaq

solmaq

Uşağın qorxudan sifəti ağarmış, nitqi tutulmuşdu.

## Tapşırıq 7.

*Mümkün doğru cavablar:*

1. Əli xanın döyüş mövqeyi

2. Rusların hücumu

3. Əli xanın cəsarəti və s.

## Tapşırıq 8.

*Mümkün doğru cavablar:*

Biz səhər erkən, ruslar sonuncu hücumla keçməzdən bir az qabaq onu məscidin həyətinə dəfn elədik.

## Tapşırıq 9.

*Mümkün doğru cavablar:*

1. Ruslar hücum edir.

2. Əli xan pulemyotla rusları biçir.

3. Arslan ağa şəhid olur.

4. Əli xan döyüş meydanında tək qalır.

5. Əli xan ruslarla döyüşdə qəhrəmancasına şəhid olur və s.

## Tapşırıq 10.

*Mümkün doğru cavablar:*

Bu qənaətə gəlmək olar ki, Əli xan Arslan ağanı yaxşı tanıyırdı. Onun cəsarətli olmadığını da bilirdi.

Lakin vətən sevgisi ona qorxusunu adladaraq vətən uğrunda şəhid olmağı nəsib edir və s.

## “Dünyanın anası”

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | C | B | A | D |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**☒ məcazi

Qaranlıq mağaraya işıq tutduqdan sonra hər şey yavaş-yavaş aydınlaşmağa başladı.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

1. abidələri – qədim dövrlərə aid mədəniyyət əsəri
2. sarsılmış – şiddətli zərbələrdən, təsirlərdən dağılmış, uçmuş, böyük zədə almış
3. istilasına – bir ölkəni zorla alma, ələ keçirmə, işğal

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Memarlıq abidəsi kimi şah əsərdir.

İçərisində şah əsərlər qorunmaqdadır.

45 qübbəsi var.

Mədrəsə kimi istifadə olunub.

Daxilində “Türk və İslam Muzeyi” fəaliyyət göstərir.

Alman imperatoru II Vilhelm buranı cənnət adlandırmışdır.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Nəticə: Türklər İstanbulu yenidən qurub inkişaf etdirdilər.

Səbəb: Türklər İstanbulu fəth etdikdən sonra memarlıq əhəmiyyəti olan mədəniyyət abidələrinə toxunmamışlar.

**Tapşırıq 10.**

1. Türklərin əvəzsiz qisməti
2. Bizans dövrünün abidələri
3. İstanbul 1453-cü ilə qədər
4. Tarixi bir ləkə və s. buna oxşar fikirlər.

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | B | C | D | E |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

- ☒ Bədii: çünki obrazlılıq və emosionallıq əsas xüsusiyyətidir.  
Təhkiyə əsasında yazılmış kiçik hekayədir.  
Bədii təsvir və ifadə vasitələri işlənmişdir və s.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

- Giriş – Günəş  
Əsas – Bu vaxt  
Nəticə – Səhərə yaxın

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Tufanın hərc-mərcliyinə dözməyən, onunla əyilə-dura mübarizə aparan təkə ağaclar idi.
2. Qara xəbərlə əlləri əsdi, dodaqları titrədi.
3. Mənə elə gəldi ki, bu saat Qoşqar haray qoparacaq.
4. Yatağın içində heykələ dönmən anama baxdım.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Bir gecədə anamın saçlarına qar yağmışdı.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

■

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | E | B | C | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

3↔4

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Fala çıxmaq adəti
2. Fala çıxmağın mahiyyəti
3. Papaq atma adəti
4. Papaq atma adətinin humanist cəhətləri.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Məhz buna bələd olan babalar bu mədəni, vacib dil anlayışının tələbatını da bu bayrama daxil etmişlər

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Sosial tarazılığın qurulmasına xidmət edirdi

Hər ailənin süfrəsində bayram nemətlərinin olmasını şərtləndirirdi və s.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**
 ☒

Dövlət ölkənin hakim sinfinin, mövcud idarə üsulunun qorumaq və başqa siniflərin müqavimətini aradan qaldırmaq məqsədini daşıyan siyasi təşkilatı, habelə bu cür siyasi təşkilatı olan ölkədir.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | C | E | B | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Qoca əkinçinin quşa etdiyi yaxşılıq təmənnasız, onunku isə təmənnalı yaxşılıq idi. Bunu bilən hacıləylək hər kəsə öz payını çatdırıb.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Xeyirxah
2. Təmənnasız yaxşılıq edir
3. Hacıləyləyi sağaldır
4. Əzazildir
5. Var-dövlətə hərisdir və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Təmənnasız yaxşılıq  
Təmənnalı yaxşılıq

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

1. dəqiqdir
2. dəqiqdir
3. ehtimaldır
4. ehtimaldır
5. dəqiqdir

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Aradan xeyli keçmişdi.

## İbn Sina

## Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | D | C | A | A |

## Tapşırıq 6.

## Mümkün doğru cavablar:

| Səbəb                                                                                       | Nəticə                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| İbn Sina saraydan uzaq durmağa çalışır, elmi araşdırmalarla məşğul olmağa üstünlük verirdi. |                                                                                |
|                                                                                             | Paxıl əyanların böhtanlarına inanan əmir İbn Sinanı Həmədandan sürgün etdirir. |

## Tapşırıq 7.

## Mümkün doğru cavablar:

On altı yaşım olanda gecələr və gündüzlər elm öyrənməkdən, oxumaqdan başqa heç nə ilə məşğul olmurdu. Kitabxanalarda işimi qurtarıb evə qayıdandan sonra da şamı yandırır çalışmaları davam etdirirdim. Bəzən yuxu aparır, yatırdım. Amma yuxuda da məni narahat edən mövzular barədə düşünürdüm. Bütün elmləri öyrənənə qədər belə davam elədi.

## Tapşırıq 8.

## Mümkün doğru cavablar:

Çap dəzgahı ixtira olunandan sonra ilk nəşr olunan kitab “İncil”, ikinci kitab isə “Qanun” olub. Avropada beş əsrdən artıq tibbi bu kitabdan öyrənilər.

## Tapşırıq 9.

## Mümkün doğru cavablar:

İbn Sina 10 yaşında: Qurani-Kərimi əzbər bilir, Aristotelin, əl-Fərahimin və başqa məşhur alimlərini oxuyurmuş.

17 yaşında: Elmi dairələrdə nüfuzlu alim kimi qəbul edilirdi. Böyük hökmdarlar öz saraylarına şəxsi həkim kimi dəvət edirdilər.

20 yaşında: bir neçə kitabın – “Etikaya dair kitab, “Qanun ət-Tibb” və s. kitabların müəllifi idi.

## Tapşırıq 10.

## Mümkün doğru cavablar:

Güclü yaddaşı var idi.

Dərin müşahidəçilik qabiliyyəti var idi.

Məntiqi təfəkkürü ilə hamını heyretə gətirmiş.

Yuxuda da düşünürdü və s.

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | C | D | B | A |

Tapşırıq 6.

Mümkün doğru cavablar:

| Mətdən gətirilmiş nümunə                                                                                                                              | Nümunənin bədii üsluba aid xüsusiyyəti                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| 1. Ən <u>ağır</u> işlərin qulpundan yapışarmış.<br>2. Qəhər məni <u>boğdu</u> .<br>3. Xəyal onu yenidən keçmişə - uşaqlıq illərinə <u>aparmışdı</u> . | Epitet işlənmişdir.<br>Metafor işlənmişdir.<br>Metafor işlənmişdir. |

Tapşırıq 7.

Mümkün doğru cavablar:

İnstitutu bitirən kimi bir neçə illiyə oğulun xarici ölkəyə göndərilməsi.

Tapşırıq 8.

Mümkün doğru cavablar:

Oğlu institutda oxuyarkən onu işləməyə qoymur.  
Bişirdiyi çörəkdən qonşulara pay verirdi.  
Uzun illər oğlunu görmədən dünyasını dəyişir.

Tapşırıq 9.

Mümkün doğru cavablar:

Təhsil hər bir millətin gələcəyidir.

Tapşırıq 10.

Mümkün doğru cavablar:

Bu mətdə ananın övladını atasız çətinliklə böyütdüyü təsvir edilir. Oğul instituta girir. Ana onu işləməyə qoymur. Oğul institutu qurtarandan sonra xaricə göndərilir və beləliklə, oğul ananı uzun müddət görə bilmir. Nəhayət, oğul kəndə qayıdanda ana artıq dünyasını dəyişmişdir.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | A | D | A | C |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Kim istərdi ki, ona dünyanı dağıdan adam kimi baxsınlar?

Onlar nə yaratmışdılar?

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

İkinci abzasın əvvəlinə

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Xeyr, o, alim idi, elmi araşdırmalar aparırdı. O inanmırdı ki, həmvətənləri həmin silahı insanlığa qarşı işlədəcəklər. Hidrogen bombasına qarşı çıxması da buna bir sübutdur.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Alamoqordoda insan yaşamayan ərazidə sırf onun gücünü yoxlamaq üçün keçirilən sınaq idi. Xirosima və Naqasaki isə yaşayış məntəqələri idi. Buna heç cür haqq qazandırmaq mümkün deyil.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

1. 1945-ci ilin iyulun1-da Nyu-Meksiko ştatından – Alamoqordoda sınaq keçirilir.
  2. 9 min metr yüksəkdə uçan “B-29” səhər saat 8.15-də atom bombasının Xirosimanın mərkəzinə atır.
  3. Kokuranın üzərində uçan təyyarə idarəetmə mərkəzini məlumatlandırdı ki, hədəfin üzəri buludlu olduğu üçün yaxşı görünmür. Mərkəzdən əmr gəldi: “ Orada görünən ilk hədəfi bombalayın!...”
- Bir qədər aralıda yerləşən Naqasaki qurban kimi seçildi.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | C | A | B | E |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Kefcil olan adam üçün kefi, dərd çəkən üçün isə dərd əskik olmaz.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Çəkməçinin fikrində özünə bir əminlik var. Bu, yaxşıdır. Sabahın fikrini çəkmirik daha çox dərini çəkmirik mənasındadır.

Henri Fordun fikrini də düzgün qəbul etmək olar. Hər ikisində həqiqət payı var.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Çəkməçinin saray qapısına keşikçi qoyularkən xəncərini girov qoyması

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Maaş hər kəsə əməyi müqabilində əvvəlcədən müəyyən edilən zəhmət haqqıdır.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

1,3,5,6

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | E | D | D | E |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

5,2,6,4,1,3

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Peterburqda məscidin tikilib başa çatması

Təzə Pir məscidinin tikilib başa çatması

Aşurbəyovların repressiyaya məruz qalmaları

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Xaricdə təhsil alan bir çox tələbəyə yardım etmişdir.

Sabunçu şəhər xəstəxanasının tikintisinə yardım etmişdir.

Göy məscidi tikdirmişdir.

İndiki Rus Dram Teatrının binasını tikdirmişdir və s.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Bala bəyin xanımı İsmət xanım isə “Müqəddəs Nina” Qadın Xeyriyyə Cəmiyyətinin üzvü idi.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

1

3

4

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | B | D | C | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Oba itləri
2. Kərim babanın narazılığı
3. Qızılın qocalığı
4. Qızılla dostluğum və s.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Təbiətin qoynunda yaşayan
2. Təbiəti və heyvanları sevən
3. Təbiətin və heyvanların qayğısına qalan və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Kənd həyatında ....

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Evini qoruyur
2. Küçüklərini satır
3. Sürünü qoruyur və s.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Məni görən kimi sevindiyyindən quyruğunu sallayıb, qulaqlarını dikləyərək məni yalamağa başladı.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | A | B | D | E |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

1399-cu ildən başlayan uzunmüddətli mühasirə qala müdafiəçiləri arasında münaqişəyə səbəb olur.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Birinci abzasdan sonraya

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Əlincə qaladır

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Çətinliklə düşmən səddini yarıb və ya  
Əlincə qalasının müdafiəsini təşkil edir  
Başçı və ya döyüşçü

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

O, hökmdardan xahiş edir ki, qalanın alınmasından vaz keçsin (və ya buna oxşar fikirlər)

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | D | A | C | E |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Mal həkimi; müxtəlif heyvanlara baxan həkim

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Çığırtısı ərsə çıxmaq

Şər qarışanda

Gözdən-könüldən iraq

Kotan kimi eşib

İliyinə işləyir

Beynini yerindən oynadırdı və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Fəlakəti, zəlzələni əvvəlcədən duymaq qabiliyyəti

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

İldırım kimi

Dəli kimi və s.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Hər yerdə sakitlik hökm sürürdü.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | B | A | E | C |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

2-ci abzasın əvvəlinə

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Müəllimi Anna Sallivan

Anna bütün ömrü boyu Helen Kellerin yanından ayrılmır. Helen onun sayəsində ətraf aləmlə əlaqə yarada bilir və insanlarla ünsiyyət qurmaq bacarığına sahib olur. O, Helenin bütün uğurlarında birbaşa və dolayısı ilə iştirak edir və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Anna Sallivan 1887-ci ilin martında Helenin Alabamadakı evinə gəlir.
2. 1890-cı ildə Helenin 10 yaşı vardı.
3. Helen 1904-cü ildə – 24 yaşında ikən “Redklif”in pedaqogika fakültəsini əla qiymətlərlə bitirir.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Məcəzi mənədadır.

Yol infrastruktura daxil olan ən mühüm elementlərdən biridir.

Mən bura – ofisə iki yol gəlmişəm, amma sizi görməmişəm.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

1,3,4,5

**Cavablar:**

|          |          |          |          |          |
|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |
| A        | B        | C        | D        | E        |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Xəstəlik

Yabanı bitkilərdən yemək

Bulaq suyundan içmək

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

at oynadır

cövlan edir və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Bədii üslub

Bir az aşağı endikdə göz yaşı kimi dumduru, buztək soyuq suyu olan bir bulağın axdığını görür. – təşbeh işlənmişdir.

Sevinclərindən yerə-göyə sığmayan valideynlər nurani qocaya dönə-dönə minnətdarlıq bildirirlər. – mübaligə işlənmişdir

Bədii əsərin – hekayənin dilidir.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Elatdan ayrı

Şəfalı bitkilər

Xəstəliyə son

Dərdlərin dərmanı

Sağalma və s.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

5-ci. Pəri bulağın yanındakı çəmənlikdə yuxuya gedir.

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| A | C | E | B | D |

Tapşırıq 6.

*Mümkün doğru cavablar:*

- ☒ Bəli çünki verilmiş parça mətnin məzmununa tam uyğundur.
- ☐ Xeyr Həm mətn, həm də verilmiş hissə elmi üslubdadır və s.

Tapşırıq 7.

*Mümkün doğru cavablar:*

Elmi üslub

1. Konkret və ardıcıldır.
2. Terminlərdən istifadə olunub (fauna, flora, ekoloji və s.)
3. Obrazlılıq yol verilməyib və s.

Tapşırıq 8.

*Mümkün doğru cavablar:*

3,6

Tapşırıq 9.

*Mümkün doğru cavablar:*

Bu dənizin

Buraya

Onun və s.

Tapşırıq 10.

*Mümkün doğru cavablar:*

Sahil ölkələrindəki neft və qaz hasilatı

Xəzərə tökülən çirkli su axınları

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | D | A | B | E |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Həyat yoldaşı, zövcə

Dünyasını dəyişən, vəfat edən

Məzarlıq

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

əl-qolunu ölçərək

əl-qolunu yelləyərək

başını sağa-sola hərəkət etdirərək

hər iki əlini yuxarı qaldıraraq və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Mətbuat dilidir.

Anlaşıqlıdır.

Aydındır.

Bədii əsərlərin dilidir.

Obrazlı dildir.

Emosionaldır və s.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Cənab və xanım Stenfordlar onları hörmət və mehribanlıqla qarşıladığı və anlayış göstərdiyi üçün prezidentə təşəkkür edib sakitcə kabinetdən çıxdılar.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Mətnə Harvardda oxuyan övladını itirmiş Stenfordlardan söhbət gedir. Onlar övladlarının adını əbədləşdirmək üçün universitetin prezidentinin qəbuluna gəlirlər. Prezident onları sadə geyimlərinə görə yaxşı qarşılamır, Stenfordların niyyətini düzgün anlamır. Ailə yeni universitet tikməyə vəsaitlərinin çatdığını biləndən sonra oğullarının şərəfinə Kaliforniyada universitet binası tikdirirlər.

## “Sən” dili əvəzinə “mən” dili...

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | B | E | C | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Uşağın “passivləşmək” və ya “aktivləşmək” qorxusu yoxdur.

Məsuliyyəti öz üzərinə götürməyə çalışır.

Məsələni həll etməyə yaxınlaşdırır.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Başqa sözlə, bu cümlələr qarşı tərəfi məsələdən uzaqlaşdırmağa səbəb olur və buna uyğun cümlələr

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Mən sənə özünü belə aparmağı məsləhət görmürəm.

Mən sənə uşaq kimi hərəkət etməyi layiq görmürəm.

Mən sən evə gec gələndə narahat oluram və s.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Səs tonuna

Bədən dilinə

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Təsir gücümüz artar.

Təsirini zəiflədir.

Müsbət ifadə yarana bilməz.

O adama və mövzuya yönəltməliyik

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | D | C | A | B |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Ermənilər nəyin bahasına olursa-olsun bu kəndi ələ keçirmək istəyirdilər.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Rəhim və Abbas uşaqlıqdan yaxın dost idilər. Həmişə bir-birlərinin köməyinə çatmışdılar. Rəhim son anında da inanırdı ki, dostu onun köməyinə gələcək. İnamında da yanılmadı və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Yaxın dost idilər.

Həmişə bir-birlərinə dayaq olurdular.

Cəsur və qorxmazdılar.

Ermənilərə qarşı birlikdə döyüşürlər və s.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

1,3,4

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Giriş

“Bilirdim ki, gələcəksən”

Əsas

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | D | C | B | B |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

3,4,6

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Filmdə kostyumlara çəkilən xərc 8,4 milyon dollar olmuşdur.  
Gəmidəki xilasedici qayıqlar yalnız 2200 sərnəsinə çatırdı.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

|        |   |
|--------|---|
| Həqiqi |   |
| Məcəzi | ✓ |

Hamını yuxudan oyadan həyəcan signalı vahimə yaradırdı.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

“Romeo və Cülyeta” (Uilyan Şekspir) iki gənc arasında yaşanan məhəbbətə həsr olunan bir əsərdir. Həmin əsərdə vüsala çatmayan iki gəncin faciəsi təsvir olunur. Filmdə də qəhrəmanların taleyi bu əsərin qəhrəmanlarına bənzədilir.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

|            |       |
|------------|-------|
| Düzgündür: | 2,4,6 |
| Yanlıştır: | 1,3,5 |

**Cavablar:**

|          |          |          |          |          |
|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |
| A        | C        | B        | B        | E        |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Giriş – Şənbə günü idi.

Əsas – Müəllimi onun bu halını hiss etdi.

Müəllimin gözləri dolmuşdu.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Siz isə bir bəhanə tapıb verə bilərsiniz.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Həssasdır.

Şagirdlərini dəyərləndirir.

Şagirdlərinin ailə vəziyyətindən xəbərdardır və s.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Birinin yardıma ehtiyacı olanda ona düşünmədən bacardığın qədər kömək elə.

Elə yardım elə ki, o adam utanmasın.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

2. Əgər mən indidən insanlara kömək etməyi öyrənməsəm, ☒

zəngin iş adamı olanda bunu bacarmayacağam.

çünki yaxşılıq etməyin yaşa dəxli yoxdur. İnsan öz yaşına, gücünə və imkanına görə yaxşılıq edə bilər.

Kiçik yaşlarında yaxşılıq edərsənsə, bu yaxşılığın zövqü səni xoşbəxt edər və bu yaxşılığı sonralar da etmək istərsən və s. kimi fikirlər.

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | A | D | C | C |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Dəniz

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Bu abidələr YUNESKO-nun Dünya Mədəni İrsi Siyahısına salınmışdır.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**Şirvanşahlar sarayı

İçərişəhərin ən möhtəşəm abidəsidir.

1420-ci ildə tikilməyə başlamışdır.

Bu kompleks onlarla otaq, divanxana, məscidlər, türbələr, hamam və ovdandan ibarətdir.

Qız qalası

Tarixi şəhər qədər qədimdir.

Tikilmə tarixi müxtəlif əsrlərə aid edilir.

Ortaq cəhətləri:

YUNESKO-nun Dünya Mədəni İrsi Siyahısına salınmışdır.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:****Səbəb:** Bakı əhalisi çoxsaylı rus ordusunun hücumu qarşısında tab gətirə bilmədi.**Nəticə:** Odur ki, şəhər qala divarları ilə əhatə olunmuşdu.**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Bu abidələr dövlət tərəfindən qorunur.

Bu abidələr dövlət səviyyəsində qorunur və s.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | D | C | A | B |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Dərrakəli

Hər şey maraqlandırır.

Yeni yerlər görmək istəyir.

Yeni canlılarla tanış olmaq istəyir və s.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

- ☐ Anaya } çünkü ana bezdirici taleyi ilə barışıb.
- ☒ Balaya } Balaca Qara Balıq bu tale ilə barışmır, onu dəyişdirmək istəyir və yeni dünyaya, azad dünyaya qovuşmağa can atır və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Nə qədər çalışdım, onu bu fikirlərinə dəşindirim, amma nə fayda, elə “gedəcəyəm” deyib durur.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Taleyi ilə barışır.

Yeni dünyalara can atır.

Yeni canlılarla tanış olmaq istəyir və s.

2. Taleyi ilə barışın.

Balasından ötrü narahatdır.

Balasını müdafiə edir və .

3. Kiçik bir gölməçədə yaşayır.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

1. bəxt, qismət

2. şikayətlənmək, narazılıq etmək

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | A | C | B | D |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

1,5-2 milyon manat

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Ağıllı, xeyirxah

Yardım edir, xatırlayır, təəccübləndirir

Xeyriyyəçi və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

... çünki onun ayağının bildiyini mənim başım bilmirmiş

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Hacı Zeynalabdin Tağıyev xalqımızın yaddaşında böyük xeyriyyəçilik işləri ilə qalmışdır.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Başmaqçı ailəsində anadan olan H.Z.Tağıyev gənclik illərində inşaat işləri ilə məşğul olmuşdur. Sonradan aldığı torpaqda neft quyuları fontan vurmuş və o milyonçuya çevrilmişdir. Novruz bayramında şagirdlər kimsəsiz və kasıb uşaqlar üçün ianə toplayarkən Hacı 5000 manat yardım etmişdir. Hacı Turabın Hacı Zeynalabdinə dediyi sözlər həyata keçir və Hacı onun ayaqları altında dəfn olunmasını vəsiyyət edir. Hacı heç vaxt çətin günlərini yaddan çıxarmır. O, xeyriyyəçilik və maarifçilik fəaliyyəti ilə məşğul olur. Con Dolfner adlı zadəgan Tağıyevin maarifçilik və xeyriyyəçilik işlərinə heyran olur və Edinburqda öz vəsaiti hesabına Hacı Zeynalabdin Tağıyevə heykəl ucaldır.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | C | E | D | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Başın yaxşı başdır, heyif ki, qarpıza işləmişdir.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Möcüzə

Qeyri-adi

İnsanın zəkası möcüzələr yaradır

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

1-b,d; 2-a,c; 3-e

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Bədii üslub

İçi şərbət kimi şirin olur.

İti baxışlar

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Bir çox adamların yerində olmaması

Hər kəsin öz bacarıq və istedadına görə işlə məşğul olması və mövqe tutması

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | D | C | B | E |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Dövlətin paytaxtı onun adınadır.
2. Paytaxtda Core Vaşinqtona böyük heykəl qoyulmuşdur.
3. Vaşinqton Ştatı prezidentin adını daşıyır və s.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Aydın
2. Anlaşıqlı
3. Təsirli və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

ABŞ-da 1789-cu ildə ilk prezident seçkiləri keçirilmişdir.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Amerikanın ilk prezidenti seçilir.  
Prezident

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Onun rəsmi təhsili məktəbdə 7-8 il oxumaqla natamam idi.  
Core Vaşinqton 1758-ci ildə ali məktəbi bitirdi.

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | E | D | A | C |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

1. “Latın” sözü “latsium” düzənliyinin adından götürülmüşdür.
2. Romul güclü bir şəhər-dövlətin – Romanın əsasını qoydu.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Əlbəyaxa savaşda Romul Remi öldürdü və şəhər öz adı ilə Roma adlandırdı.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

- 1-c,d
- 2-b,e
- 3-a

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Məcəzi mənədadır.

- sığınmaq
- himayəsi altına girmək
- daldalanmaq

Taxtdan salınmış şah kiçik qardaşının malikanəsinə sığındı

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Hər kəs ana dilindən başqa digər bir dil də öyrənməyə cəhd etməlidir.
2. Türkün dilitək sevgili, istəkli dil olmaz,  
Başqa dilə qatsan, bu əsil dil əsil olmaz.
3. Dil hamının beynində mövcud olan mücərrəd işarələr sistemidir.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | D | C | B | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Bu istiqamətdə

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Şəhərlər üstündən əziyyət çəkir
2. Hava çirklənir
3. Torpaq çirklənir
4. Su çirklənir və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

1986-cı ilin aprelində Çernobil Atom Elektrik Stansiyasında partlayış baş vermişdir.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Bu abzasda ekolojiya ilə bağlı bir çox irəliləyişlərin əldə olunduğu qeyd edilir. BMT-nin üzvləri ətraf mühitin mühafizəsi üçün agentlik yaradılır. Yaradılmış “Qrinpis” beynəlxalq təşkilatı ətraf mühitin qorunması üçün çox işlər görür.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Dərddən qanı qaralmış buludlar göz yaşı tökməyə başladılar.

## Otel

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | D | D | C | D |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Sən dünyanın ən yaxşı otelində müdir olmağı haqq edirsən.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Bədii üslub obrazlılıq, emosionallıq, bədii təsvir vasitələri, bədii ifadə vasitələri.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

1. İllər əvvəl fırtınalı bir gecədə yaşlı bir adam və həyat yoldaşı Filadelfiyada kiçik bir otelə girdilər.

2. Yaşlı kişi Nyu Yorkda yaşayırdı.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Boş. Məktəb tamamilə boş idi.

Bütün evlər boş idi. və s. kimi cümlələr.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Otel işçisi. Mehriban, diqqətli, işgüzar, güləruz, insanpərvər, yardımsevər və s. kimi ifadələr.

## Məmməd Əmin Rəsulzadə kimdir?

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | B | C | D | E |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Publisistik üslub. Anlaşıqlı, kütləvi, təsirli

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Risalə – məktub, namə, hər hansı məsələyə aid kiçik kitab

**Cümlə:** O bu mövzuda çoxlu risalələr müəllifidir.**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

vətənpərvər, nəşir, redaktor, siyasətçi.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

“Cümhuriyyətin rus bolşevikləri tərəfindən istilasından sonra Rəsulzadə həbs edilir” cümləsindən sonra

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Həyata atılmaq – məcazi mənada işlənilir.

Uşaq dərhal anasının qucağından yerə atıldı.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | C | D | B | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Su ilahəsi Fetidanın oğludur.

Atası adi insandır.

İnsan sayılırdı.

Anası onu körpə ikən yeraltı səltənətdən keçən çayın sularına salmışdı.

Ən cəsur yunan qəhrəmanlarından idi.

Troya müharibəsində iştirakı onu daha məşhur etdi.

Təkbətək döyüşdə Hektoru məğlub etdi.

Ən zəif yeri dabanı idi.

Bədəninə qılınc və ox təsir etməzdi.

Uşaqlıqdan gücünə və qamətinə görə hamıdan fərqlənirdi.

Dabanından aldığı yaradan həlak oldu.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Fərqlənmək – Qız ala gözləri ilə rəfiqələrindən fərqlənirdi.

Ayrılmaq – Bu tələbə təmkinli danışığına görə başqalarından ayrılırdı.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

| Həqiqi     | Məcəzi       |
|------------|--------------|
| tutmuşdu   | alışıb-yanır |
| dəyməmişdi | qarışmış     |
| oxunu      |              |

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

| Səbəb                                         | Nəticə                         |
|-----------------------------------------------|--------------------------------|
| Axillesin Troya müharibəsində iştirak etməsi. |                                |
|                                               | Axilles bu yaradan həlak oldu. |
| Atasının adi insan olmasına görə              |                                |

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

I abzasın sonuna (I abzasın son cümləsini yazıb və bura əlavə etmək lazım olduğunu qeyd edir).

## Lüğət

## Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | C | E | A | D |

## Tapşırıq 6.

## Mümkün doğru cavablar:

| Həqiqi                                                          | Məcəzi mənalı                                                  |
|-----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|
| Türk dillərinin (dillərinin), sözün olduğu cümlə və ya 1 rəqəmi | Fikrinə düşmüşdü (düşmüşdü), sözün olduğu cümlə və ya 2 rəqəmi |
| Ölkəmizdə, sözün olduğu cümlə və ya 4 rəqəmi                    | Şeir parçası (parça), sözün olduğu cümlə və ya 3 rəqəmi        |
| Mühüm hadisələr (hadisələr), sözün olduğu cümlə və ya 5 rəqəmi  |                                                                |

## Tapşırıq 7.

## Mümkün doğru cavablar:

İclasda vacib məsələlər müzakirə edildi  
 Usta lazımlı alətlərini çantasına yığdı  
 Bələdiyyə kənddə əhəmiyyətli işlər görürdü  
 Gərəkli məsləhətlərə qulaq asmaq lazımdır  
 Ən önəmli vəzifəmiz torpaqlarımızı azad etməkdir

vacib –  
 lazımlı –  
 əhəmiyyətli –  
 gərəkli –  
 önəmli–

## Tapşırıq 8.

## Mümkün doğru cavablar:

III-IV abzaslardan hər hansı üç cümlə yazılır.

## Tapşırıq 9.

## Mümkün doğru cavablar:

Leksik, yazı, tələffüz.

## Tapşırıq 10.

## Mümkün doğru cavablar:

“Divanü-lüğət-it-türk” əsərini yazıb.

XI əsərin əvvəllərində Şərqi Türkünstanın Kaşğar şəhərində doğulmuşdur.

İlk təhsilini Kaşğarda almışdır.

Öz lüğətində türk dillərinin müqayisəli fonetikasi, qrammatikasi və ahəng qanunu haqqında ilk dəfə məlumat vermişdir.

Türklərin yaşadığı ərazilərin xəritəsini çəkmişdir.

Türklərin yaşadığı yerləri gəzərək öz lüğəti üçün zəngin material toplamışdır.

## Mübariz

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | B | E | A | D |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

“Vətən sağ olsun!”

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Fikrini toplamaq, huşunu toplamaq, iradəsini toplamaq, özünü toplamaq, özünə gəlmək.  
Vaxt vermək, fürsət vermək, imkan vermək.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Torpaqlarımız azad edildikdən sonra orada nəhəng quruculuq işləri görülməkdir.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Atamın ağır xasiyyəti vardı.  
Ağır dəqiqələr keçirdim.  
Aşiq Ələsgər ağır məclislər yola salmışdı.  
Kərəm kişi ağır adam idi, bir sözünü iki eləməzdilər.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

“Şüurlu surətdə qəbul edilmiş şəhidlikdir” cümləsinin qarşısındakı boş xanaya işarə qoyulur.  
Vətəninə çox sevirdi, arzusu düşməndən qisas almaq idi və bu yolda şəhidliyi qəbul etmişdi.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | A | E | B | D |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Keşikçi termitlər başlarını divara vuraraq təhlükə yarandığını xəbər verir, vəziyyəti koloniyanın bütün üzvlərinə bildirir.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

izah edə bilmir  
aydınlaşdırır bilmir  
şərh edə bilmir  
əvəz edə bilmir

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Termitlərin tikdikləri qülləni də möcüzə saymaq olar.  
Termitlərin boyu insan boyu qədər olsa idi, Xeops piramidasından dəfələrlə hündür qüllələr tikə bilərdilər.  
İnsan və termitlərin boyunu müqayisə etdikdə onların tikdikləri qüllələr daha hündürdür.  
Termitlər insanlardan daha mahir “inşaatçı”lardır.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

“İnstinktlə” sözünün qarşısındakı boş xanaya işarə qoyulur.  
Termitlər həşəratdır, onların şüuru olmur, şüur yalnız insanlara məxsusdur.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Hündürlüyü 7 metrə qədər olur.  
Xüsusi ventilyasiya sisteminə malikdir.  
Ana termitin və bala termitlərin xüsusi otaqları olur.  
Göbələk yetişdirmək üçün istixanası olur.  
Təxminən 2,5 sm enində saysız-hesabsız hücrələr olur.  
Termitlərin seliklərindən və torpaqdan istifadə edilir.  
Su kanalları olur.  
Hərərət və rütubət eyni dərəcədə olur.  
Hücrələr bir-biri ilə dar dəliklərlə birləşir.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | B | D | A | C |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Bir azdan tibb bacısı qucağında bir bələk geri qayıtdı. (döndü)

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Anasının qulaqları yox idi.

Heç demə, qulaqlarını ona verən adam anası imiş.

Anası qulaqlarını oğluna veribmiş.

Atası sirri buna görə açmırmış.

Heç kimin bu işdən xəbəri olmamışdı.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

İnsanlara qaynayıb qarışdı.

Daha ünsiyyətçi oldu.

Özünə inam artdı.

Nikbin oldu.

Dərd-qəmdən uzaqlaşdı.

Siması gözəlləşdi.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Gəncin həyatda problemi yaranır.

Gənc həyatda problemlə qarşılaşır.

Gəncin problemi var.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

IV abzası

III abzası

II abzası

## Azıx mağarası

## Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| A | E | C | D | B |

## Tapşırıq 6.

*Mümkün doğru cavablar:*

Azıx

## Tapşırıq 7.

*Mümkün doğru cavablar:*

Torpaqlarımız azad edilməlidir.

Qarabağı azad etməliyik.

Azıx mağarasının olduğu yeri azad etməliyik.

## Tapşırıq 8.

*Mümkün doğru cavablar:*

İnsanın alt çənə sümüyünün hissəsi.

350-400 min il bundan əvvəl yaşamış 18-22 yaşlı qadının çənə sümüyü.

## Tapşırıq 9.

*Mümkün doğru cavablar:*İbtidai daş alətlərin sivri ucundan anlamaq olardı ki, bu alətlər məhz ov üçün nəzərdə tutulub.Qaya üzərində sivri (iti) daşla cızılmış rəsmlərdə müxtəlif heyvanlar, ov sahələri və s. təsvir olunmuşdu.

## Tapşırıq 10.

*Mümkün doğru cavablar:*

kompleks (şəkildə)

hərtərəfli (şəkildə)

tam (şəkildə)

geniş (şəkildə)

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | B | B | A | E |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

kvadrat

çevrə

konus

kub

trapesiya

romb

düzbucaqlı və s.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

3 1 4 2

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Həqiqi məna – ağacın dibi, yolumu azmışam, şəffaf qanad

Məcəzi məna – üz tutdu, tarazılığın itirdi

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Leksik norma

Fonetik norma

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Səbəb – Kəpənək çox gözəl idi.

Kəpənəyin qanadları çox gözəl idi.

Milçək belə gözəl kəpənək görməmişdi.

Nəticə – Milçək çaya düşdü.

**Cavablar:**

|          |          |          |          |          |
|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |
| A        | A        | A        | A        | A        |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Məcəzi mənə seçilir.

“Vermək” sözünün həqiqi mənada işləndiyi istənilən cümlə yazılır.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Yeddinci abzas yazılır.

Həmin abzasın ilk cümləsi yazılaraq, “bu cümlə ilə başlayan abzas” qeyd edilir. Bu abzası işarə edən hər hansı bir fikir yazılır.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Harvard Kollecinin universitetə çevrilmə prosesi XIX əsrin ilk rübünə təsadüf edir.

Bu zamana qədər təhsil müəssisəsində yalnız “İncil”, dillər və riyaziyyat elmi öyrədilirdi.

Kollece universitet statusunun *verilməsi* isə tibb və hüquq elmlərinin tədris edilməsi ilə bağlı olub, və ya “III abzasdakı cümlələrin hamısı” şəklində qeyd olunur.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Harvardın istənilən kolleci 4 il ərzində, sözün əsl mənasında, burada təhsil alanlar üçün ana ağuşuna çevrilir.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

**Bədii üslubun xüsusiyyəti var.**

**Üslubun əsas xüsusiyyətləri:** *Obrazlı nitq nümunəsidir.*

*Sözün məcazi mənasından istifadə olunub.*

*Bədiilik var.*

*Emosional nitq formasıdır*

*Şeir, nəsr və dramaturgiya dili formasında təzahür edə bilər.*

*Həm nəsrə, həm də nəzmlə ola bilər.*

*Bədii təfəkkürün məhsuludur və s.*

## Eşq hekayəsi

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| A | C | D | B | E |

Tapşırıq 6.

*Mümkün doğru cavablar:*

“Gənc oğlan öz həyat yoldaşını çox sevirdi. Həyat yoldaşı gözdən əlil olsa belə, onun qayğısına qalırdı. Onu xoşbəxt etmək gənci çox sevindirdirdi və beləliklə də, gəncin özü də xoşbəxt olurdu” və s. bunun kimi fikirlər.

Tapşırıq 7.

*Mümkün doğru cavablar:*

o da sizinlə birgə (bərabər) avtobusa minir, avtobusa minir, sizi tək qoymur və s.

Tapşırıq 8.

*Mümkün doğru cavablar:*

Günlər bir-birinin ardınca ötürdü, günlər bir-birini qovurdu. və s. məcazi mənalı ifadələr artırılmaqla cümlə genişlənməlidir.

Tapşırıq 9.

*Mümkün doğru cavablar:*

| Səbəb                                                                                                                                                                         | Nəticə                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Səhv diaqnoz qoyuldu.                                                                                                                                                         | Qızın gözü kor oldu, Qızı səhv əməliyyat etdilər, qızı şikəst etdilər və s. |
| Oğlan həyat yoldaşına dəstək olacağını dedi, Oğlan həyat yoldaşına onu hər gün özü ilə işə aparacağını və axşam işdən gətirəcəyini söylədi. Oğlan həyat yoldaşına ümid verdi. | Gənc qadın işə getməyə başlayır.                                            |

Tapşırıq 10.

*Mümkün doğru cavablar:*

| Həqiqi məna | Məcazi məna | Sözün digər mənada (həqiqidirsə, məcazi; məcazidirsə, həqiqi) işlədilməsinə aid nümunə |
|-------------|-------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| +           |             | Ağ yalan, ağ gün, ağ qızıl (pambıq mənasında) və s.                                    |

## Yuxular

## Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | C | A | E | C |

## Tapşırıq 6.

## Mümkün doğru cavablar:

Qədim şumerlərə məxsus “Gilqamı” dastanında yuxu yozumuna rast gəlinir, Qədim asteklərdə yuxu tanrısı mövcud olmuşdu. Qədim Misirdə Yusif peyğəmbər yuxu yozmuşdu.

## Tapşırıq 7.

## Mümkün doğru cavablar:

1. Müasir cəmiyyətin yuxularla maraqlanması.
2. Yuxuların şüuraltının göndərdiyi ismarışın olması, 3. Yuxuların özünə məxusus “dil”inin olması

## Tapşırıq 8.

## Mümkün doğru cavablar:

| Səbəb                                      | Nəticə                                                                                                                                               |
|--------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Yuxular şüuraltından informasiya göndərir. | İnsanlar öz həyatları ilə bağlı müəyyən məlumatlar əldə edir. İnsanların çətinlikləri, problemlərinin həlli ilə bağlı informailayalara yiyələnirlər. |
| Firon qorxulu yuxu görür.                  | Yusif peyğəmbər 7 il bolluq, 7 il quraqlıq olacağını demişdir.                                                                                       |

## Tapşırıq 9.

## Mümkün doğru cavablar:

| Mətnin giriş hissəsinin xüsusiyyəti                                                               | Həmin xüsusiyyətə aid nümunə (cümlə)                                                | Mətnin şeir hissəsinin üslubi xüsusiyyəti                  | Həmin xüsusiyyətə aid nümunə                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|
| Kütləvilik, anlaşıqlıq, xalq dilinə yaxınlıq, mətbuat dili, şifahi və yazılı formada olması və s. | Yuxular insanı hələ ta qədim dövrdən bəri maraqlandırmışdı. Və buna bənzər cümlələr | Bədii, obrazlılıq emosionallıq, şeir dili, məcazilik və s. | Yuxular qaranlıq qəlblərə işıq – <i>təşbeh</i> və s. |

## Tapşırıq 10.

## Mümkün doğru cavablar:

Daş – informativ funksiya.

Digər funksiyada (poetik funksiyada): daş qəlb, daş ürək və s.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | D | E | C | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Bir hakim iki xidmətçisinə hərəsinə 24 qızıl verərək onları xüsusi malikanəsinə göndərir. Bəxtiyar olan kəs 24 qızıldan bir qismini ticarət üçün xərcələyir. Bədbəxt olan isə 23 qızılı qumara qoyur. Axırda bir qızılı qalanda bəxtiyar tayı bədbəxt xidmətçiye nəsihət edir.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Bədii sualdır, çünki cavab tələb etmir.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Bir günün içində qalacağımız yerə *quş kimi, ildırım sürətilə* gedərik.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Sərmayə - könüllü mübadiləyə əsaslanan istehsal və iqtisadi fəaliyyətlər nəticəsində əlavə dəyər əldə etmək üçün istifadə olunan dəyərdir – elmi üslub.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

O iyirmi dörd qızıl isə iyirmi dörd saat hər gündəki ömürdür – təşbeh; Əcaba, iyirmi üç saatını bu qısa dünyəvi həyata sərf edən və o uzun və əbədi həyata bircə saatını sərf etməyən insan nə qədər zərər, nə qədər özünə zülm etdiyini hər kəs anlamazmı? – bədii sual.

## Sufizm

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | B | B | C | C |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

- 1) Təsəvvüf kəlməsinin saflıq, duruluq, bərraqlıq anlamına gələn “savf” kökündən;
- 2) “Bəni-suffə” qəbiləsindən;
- 3) “suffə” əshabından, bir çöl bitkisi olan “sufanə”dən və s. törəmişdir.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Necə ki Nəsimi demişdir: “Ey özündən bixəbər, Haqqı tanı, səndədir”.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Nəticə: Geniş yayılmışdır; Səbəb: təsəvvüf sistemləşmə mərhələsinə girməsi

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

▲ – terminoloji

■ – poetik

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Məzhəblər: fiqhi və etiqadidir;

Təriqət: təsəvvüfidir.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | B | C | A | C |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

II abzas, Canavarların başı

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Zümrüd meşə – epitet

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Nəticə – sehrbaz qoyunları yeyə bilmirdi

Səbəb – sehrbaz hiylə işlədir

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Sehrbazın hiyləsi, qoyunların aldanması, sehrbazın sevinci

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Həqiqi: öldürdüyü qoyunlar, məcazi müqavimət göstərmək

## Göz

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | B | E | C | C |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

II abzas, kor kora kor deməsə, bağı çatlayar

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Nəticə – insan ətraf aləmi seyr edir.

Səbəb – göz üstündə qaşlar yaradılmışdır.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Gözün təqlidi, ən bahalı telefon, gözün meqapikseli, Yaradanın unudulmaması

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Bədii sual deyil, çünki növbəti cümlə cavabıdır.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Poetik funksiya, qiyməti əşyalar, qızıl, daş-qaş və s.

**Cavablar:**

|          |          |          |          |          |
|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |
| C        | C        | B        | C        | A        |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

İnsan da öz ustasını göstərir, İnsan da allahın sənət əsəridir və s.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

| <i>Səbəb</i>                                | <i>Nəticə</i>                          |
|---------------------------------------------|----------------------------------------|
| Oğlanın şalvarı cırılmışdı.                 | Oğlan dərzinin yanına gedir.           |
| Dərzi oğlana gördüyün işin məbləğini deyir. | Oğlan dərzinin dediyi ilə razlaşmırdı. |

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Dərzi işinin çox yaxşı ustası olsa da, o, əsl Ustanın kim olduğunun fərqiə varmamışdı. Oğlanın dediyi sözlərdən sonra düşünür və mükəmməl Sənət Sahibinin kimolduğunu dərk edir. – bunun kimi fikirlər.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Yaşlı dərzini pul almaq üçün güclə – həqiqi mənə,  
razı saldım – məcazi mənə

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Usta, Allah, Yaradan, Xəliq və bunların işlədiyi cümlələr.

.....

**Cavablar:**

|          |          |          |          |          |
|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |
| A        | D        | A        | C        | B        |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Çox işləmək beyini yorur. → Mütəxəssislərin rəyi deyil, Çünki mütəxəssislər beyini işlətməyi məsləhət görürlər.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Məsləhət görürlər – məsləhət bilirlər, tövsiyə edirlər və s. Həkimlər axşamlar diş fırçalamağı tövsiyə edirlər.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Cansız, sxemdən ibraət, elektrikle işləyən, prosessoru, manitoru olan, insandan asılı olan və s.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Ağıl ağıldan üstündür.

Ağıl yaşda deyil, başdadır və s.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

|                                      |                                 |
|--------------------------------------|---------------------------------|
| <b><i>İnsan əməyinin məhsulu</i></b> | <b><i>İlahi sənət əsəri</i></b> |
| Fasiləsiz işləyəndə sıradan çıxır.   | İşləməyəndə kütləşir.           |
| kompyuter                            | beyin                           |

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | E | D | B | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Hiss etmişdi, duymuşdu, şübhələnmişdi.

Şəms imtahanların çətin olacağını hiss etmişdi və s.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Gecikmiş həqiqət

Yarım əsr sonra və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

M.Müşfiqlə ilk dəfə buraxılış gecəsində tanış olmuşdu.

M.Müşfiqlə 1933-cü ildə ailə qurmuşdu.

M.Müşfiqlə bağlı son görüşünü xatırlayır.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Nəticə: 4 iyun 1937-ci ildə həbs edilir.

Səbəb: Qurban Primov tarda “Yetim segah” ifa edir.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Acı taleh
2. Dilbər xanım ilə tanışlıq
3. “Oxu, tar!” şeirinin yaranması
4. Əksinqilabçı damğası
5. Şairin həbsi
6. Şairin güllələnməsi
7. Bəraət

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | D | E | C | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Nəticə: Tədqiqatların dayandırılmasına qərar verilir.

Səbəb: Şarl Bursell telefon əlaqəsinin kəşfi istiqamətində əhəmiyyətli addım atmışdı.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Telefon əlaqəsi
2. Telefonla bağlı atri xə düşmüş ilk insan
3. Gərgin əməyin bəhrəsi və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

1, 4, 3, 2

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Aydın və anlaşıqlıdır.

Yazılı və şifahi forması mövcuddur və s.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

1861-ci ildə alimlərə məsafədən səs ötürmənin mümkünliyünü sübut etdi.

“Telefon” termininin əsasını qoydu.

İnsan səsini uzaq məsafəyə ötürməkdə aciz qaldı.

## Ova gedərkən

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | E | C | E | B |

Tapşırıq 6.

*Mümkün doğru cavablar:*

| Səbəb                                                                                                                                                                                                                                                    | Nəticə                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Həsən ağa ovdan geri döndü. (qayıdırdı)<br>Həsən ağa ovdan geri dönmək (qayıtmaq)<br>qərarına gəlir.<br>Həsən ağa geri qayıtmaq istədiyini bildirir.<br>Tək səbir gəldiyi üçün Həsən ağa qayıtmaq<br>istəyir. və s. kimi bu məzmununda fikirlər yazılır. |                                                                                                                                                                                                                                      |
|                                                                                                                                                                                                                                                          | Ələddin Həsən ağaya ova getməyi<br>təklif etdi.<br>Həsən ağa ilə ova getmək istəyir.<br>Həsən ağa ilə ova getmək qərarına gəlir.<br>Həsən ağa onunla birlikdə ova<br>getməyə səsləyir.<br>və s. kimi bu məzmununda fikirlər yazılır. |

Tapşırıq 7.

*Mümkün doğru cavablar:*

Xarakterindəki əsas cəhət: İnadkarlıq, tərslik, israr, təkid etmə, inad etmə.

Əsaslandırma: Həsən ağa “ova getməyə həvəsim yoxdur” deyərkən Ələddin inad etdi.

Həsən ağa ovdan geri qayıdarkən Ələddin yalvarmağa başladı.

Həsən ağa getmək istəyəndə Ələddin onunla şərt kəsdi və s.

Tapşırıq 8.

*Mümkün doğru cavablar:**Həsən ağa Ələddinə deyir:*

1. “Vallah heç həvəsim yoxdur”

2. “Heç ayağım getmir, gəl qayıdaq”,

3. “Tək səbir mənə düşmür, mən qayıdıram” və s. bu məzmunlu fikirlər.

Tapşırıq 9.

*Mümkün doğru cavablar:*

Sözün qarşılığı: Hiss(lər), emosiya(lar)

Cümlədə işlədilməsinə nümunə: Bu mahnı məndə romantik hislər (emosiyalar) yaradır və s. kimi nümunələr.

**Tapşırıq 10.**

**Mümkün doğru cavablar:**

**Əsas mətn:**

Obrazlılıq, ifadəlilik səciyyəvidir.

Məcazi mənalı sözlərdən çox istifadə olunur.

Bədii təsvir və ifadə vasitələrindən istifadə olunur.

Nəzm, nəsr və dramaturgiya dili şəklində təzahür edə bilər.

**Qeyd:** Bu hissəyə yalnız mətnin aid olduğu üslubun adı (Bədii üslubdadır) yazılırsa, nəzərə alınmır. Səhv kimi dəyərləndirilmir. Yazılmamış kimi götürülür.)

**Nümunə mətn:**

Standart qəlib cümlələrdən ibarət olur.

Lüğət tərkibi yığcamdır.

Sintaksisi məhduddur.

Leksikası məhduddur.

**Arxaik leksika:**

Əski sintaktik quruluşlar uzun zaman mühafizə olunur.

Sözün məcaziliyinə, çoxmənalılığına yer verilmir.

Nitq fərdiliyinə yer verilmir.

**Qeyd:** Bu hissəyə yalnız mətnin aid olduğu üslubun adı (Rəsmi-işgüzar üslubdadır) yazılırsa, nəzərə alınmır. Səhv kimi dəyərləndirilmir. Yazılmamış kimi götürülür.)

**Oxşar cəhətləri:**

Funksional üslublara daxildir.

Ədəbi dil nümunəsidir.

Normalar hər biri üçün tələb olunur.

**Qeyd:** “Ədəbi dilin normalarına riayət olunur” və ya “Ədəbi dil normalarına uyğundur” yazılırsa, yanlış fikir kimi dəyərləndirilir.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | C | A | B | D |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

5

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

3 ↔ 4

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Səbəb: 2. Məsciddə həmvətənini görür.

Nəticə: 4. Min bir əziyyətə qatlaşıraql uzun bir yola çıxır.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Məhəmməd peyğəmbər bu sözü ilə elm almağın önəmini vurğulamışdır.

Xətib Təbrizi də elm üçün yola çıxır.

Təhsil olmaq üçün uzun məsafələri qət edir” və s. kimi bu məzmununda 3 cümlədən ibarət fikir yazılır.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

| <b>Gənc yolçunun<br/>səciyyəvi xüsusiyyətləri</b> | <b>Əsaslandırma</b>                                                                   |
|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Qətiyyətli, inamlı, elmə<br>tükənməz həvəs və s.  | Bütün əzabı, əziyyəti gözünün<br>qarşısına alaraq piyada uzaq<br>bir yola çıxır və s. |

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | C | C | B | A |

Tapşırıq 6.

*Mümkün doğru cavablar:*

1,3

Tapşırıq 7.

*Mümkün doğru cavablar:*

1,3,5

Tapşırıq 8.

*Mümkün doğru cavablar:*

1,2,4

Tapşırıq 9.

*Mümkün doğru cavablar:*

Səbəb: Yaralı adamın böyük qardaşını padşah edam etdirmişdi.

Nəticə: Yaralı adam padşaha bağlılıq sözü verir və onun sadıq qulu olacağını söyləyir.

Tapşırıq 10.

*Mümkün doğru cavablar:*

| <i>Həqiqi</i>                                     | <i>Məcəzi</i>   |
|---------------------------------------------------|-----------------|
| yaxşı<br>belləyirmiş<br>təmizləyir<br>əhəmiyyətli | aldığı<br>böyük |

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | A | C | E | C |

**Tapşırıq 6.***Mümkün doğru cavablar:*

1,3

**Tapşırıq 7.***Mümkün doğru cavablar:*

2,5,6

**Tapşırıq 8.***Mümkün doğru cavablar:*

3,5

**Tapşırıq 9.***Mümkün doğru cavablar:*

1,2,5

**Tapşırıq 10.***Mümkün doğru cavablar:***Əsas mətn:**

Publisistik üslub

Yazılı və şifahi forması olur.

Mətbuat dilidir.

**Ortaq cəhət:**

Funksional üsluba daxildir.

Hamı üçün anlaşılan olur.

**Nümunə mətn:**

Dialogi nitqdır.

Sərbəst və təbiidir.

Yalnız şifahi şəkildə mövcuddur.

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| A | D | A | C | D |

Tapşırıq 6.

*Mümkün doğru cavablar:*

1,3

Tapşırıq 7.

*Mümkün doğru cavablar:*

V

Tapşırıq 8.

*Mümkün doğru cavablar:*

5

Tapşırıq 9.

*Mümkün doğru cavablar:*

1. Gözünü açan gündən bizim indiki kəndlilər kimi quru torpaq və aclıqdan başqa həyatda heç bir şey görməmişdi.
2. Mülkədarın evi kəndin qırağında - böyük və hamar küçənin başındadır. Ev hündür və qalın yarpaqlı ağaclarla əhatə olunmuşdur. Mən həyət qapısından evə qədər yolun üstündə enliyarpaq sarmaşıqların yaratdığı işıqkeçməz talvara tamaşa edə-edə yeri yirdim. **(Bu hissədəki hər hansı 1 cümlə yazılsa, kifayətdir.)**

Tapşırıq 10.

*Mümkün doğru cavablar:*

Mülkədar və Smit onu malikanələrinə dəvət edərək onu tərifləyir, öz tərəflərinə çəkməyə çalışırlar. Onun kəndlilər arasındakı hörmətindən istifadə etmək istəyirlər. Bunun üçün ona üzük bağışlayır, planlarının həyata keçməsi üçün ondan kömək umurlar. **(bu və buna bənzər məzmunlu 2 və daha artıq cümlələr tam cavab hesab olunur.)**

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | C | E | E | D |

Tapşırıq 6.

*Mümkün doğru cavablar:*

1,2,4

Tapşırıq 7.

*Mümkün doğru cavablar:*

Nəticə: 2

Səbəb: 4

Tapşırıq 8.

*Mümkün doğru cavablar:*

1,2,4

Tapşırıq 9.

*Mümkün doğru cavablar:*

*Dinozavrlarla birlikdə məhv olan canlılar:* bir çox sürünənlər, o cümlədən mezozavrlar, plezozavrlar, pterozavrlar, həmçinin ammonitlər kimi molyusklar

*Sağ qala bilmiş canlılar:* bir çox bitki, heyvan növləri, o cümlədən məməlilər, quşlar, qurbağalar, balıqlar və müxtəlif molyusklar

Tapşırıq 10.

*Mümkün doğru cavablar:*

| <i>Sözün qarşılığı</i>                      | <i>Sözün qarşılığının mətdən kənar cümlədə işlədilməsi</i>             |
|---------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|
| Yavaş-yavaş, tədriclə, az-az, dərəcə-dərəcə | Hava yavaş-yavaş soyuyurdu.<br>Dağa qalxdıqca təzyiq tədriclə düşürdü. |

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | B | E | A | A |

Tapşırıq 6.

*Mümkün doğru cavablar:*

3,5

Tapşırıq 7.

*Mümkün doğru cavablar:*

▲

Tapşırıq 8.

*Mümkün doğru cavablar:*

1,4

Tapşırıq 9.

*Mümkün doğru cavablar:*

“İnformativ funksiyada işlənmişdir” hissəsi işarələnir.

Nümunə terminoloji funksiyada işlənməyə uyğun verilir.

Məsələn: Xəbər cümlədə mübtəda ilə əlaqələnir; Xəbər cümlənin baş üzvüdür; Xəbər növünə görə ismi və ya feili ola bilər; və s.

Tapşırıq 10.

*Mümkün doğru cavablar:*

Həyatın sürətli keçməsindən

İşin çox olmasından

Vaxtın az olmasından

İnsanların (adamların) məşğul olmasından

Bəzən xətrini istədiyən, söhbətindən zövq aldığı yaxın yoldaşdan illərlə uzaq qalmaq (Bəzən xətrini istədiyən, söhbətindən zövq aldığı yaxın yoldaşı illərlə görməməkdən)

Ülkər müəllimi qurultaydan görməməkdən

Maarif Şöbəsinin Ülkər müəllimi qurultaya dəvət etməməsindən

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | A | C | C | E |

Tapşırıq 6.

Mümkün doğru cavablar:

3,4,5

Tapşırıq 7.

Mümkün doğru cavablar:

1,4,5

Tapşırıq 8.

Mümkün doğru cavablar:

▲ 2,3

■ 4, 5

Tapşırıq 9.

Mümkün doğru cavablar:

| Həqiqi            | Məcəzi                      |
|-------------------|-----------------------------|
| azaraq və ya 1    | (himayələri) altına və ya 2 |
| yaxalamaq və ya 3 | (meydana) gəlmişdi və ya 4  |
| verilir və ya 5   |                             |

Tapşırıq 10.

Mümkün doğru cavablar:

| Səbəb                         | Nəticə                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Con heç kimi yaxına buraxmır. |                                                                                                                                                                                                                   |
|                               | İnsan kimi davranmağı öyrənir.<br>Danışmağı öyrənir.<br>Cütlük ona oxuyub-yazmağı öyrədir.<br>(Oxuyub-yazmağı öyrənir.)<br>Heyvanlara məxsus davranış tərzindən qurtulur.<br>Yaşlıları kimi normal həyat yaşayır. |

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | C | E | A | B |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

1,3,4

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

2,4

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

1-c,e

2-b,d

3-a

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Bill Qeyts “Mikrosoft” şirkətini qurmağa qərar verib hava limanında təyyarə gözləyərkən orada qəzet satan uşaqdan qəzet almaq üçün xırda pulu olmamasından və zənci qəzətsatanın ona qarşılıqsız qəzet verməsindən bəhs olunur. Aradan 3 ay keçəndən sonra yenə həmin hadisənin təkrarlanması ilə Bill qəzətsatan uşaqdan “hər qabağına çıxana qarşılıqsız qəzet hədiyyə edib-etmədiyini” soruşduqda aldığı cavab onun başını qarışdırır. Bill zəngin olduğundan sonra həmin uşağa qarşılıq vermək istəyir, onu ofisinə dəvət edib nə istəsə onu verəcəyini deyir. Bunun qarşılığında gəncin onu təqdir etməsindən, lakin yaxşılıq edərkən ikisinin də eyni vəziyyətdə olmadığından, yaxşılığın qarşılığının əvəz edilə bilməyəcəyindən danışılır. Sonda Billin həqiqi zəngin şəxsin kim olması barədə düşüncəsinə yer verilir.

**və ya**

Bill Qeyts “Mikrosoft” şirkətini qurmağa qərar verib hava limanında təyyarə gözləyərkən orada qəzet satan uşaqdan qəzet almaq üçün xırda pulu olmur və zənci qəzətsatan ona qarşılıqsız qəzet verir. Aradan 3 ay keçəndən sonra yenə həmin hadisə təkrarlanır, Bill qəzətsatan uşaqdan “hər qabağına çıxana qarşılıqsız qəzet hədiyyə edib-etmədiyini” soruşduqda aldığı cavab onun başını qarışdırır. Bill zəngin olduğundan sonra həmin uşağa qarşılıq vermək istəyir, onu ofisinə dəvət edib nə istəsə onu verəcəyini deyir. Gəncin onu təqdir edir, lakin yaxşılıq edərkən ikisinin də eyni vəziyyətdə olmadığından, yaxşılığın qarşılığının əvəz edilə bilməyəcəyini deyir. Sonda Bill həqiqi zəngin şəxsin kim olması barədə düşünür.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

| <b>Çərçivə daxilindəki hissədə özünün göstərdən üslub</b> | <b>Həmin üsluba aid xüsusiyyətlər</b>                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Məişət üslubu                                             | <p>Dialoglar şəklində qurulur.<br/>(dialogi nitq bu üslubun canıdır)<br/>Gündəlik həyat tərzinə aid danışq dilidir.<br/>(məişətdə istifadə edilən danışq dilidir)<br/>Sərbəstlik və təbiilik<br/>(əsas xüsusiyyətidir.)<br/>Dialektüstü nitq formasıdır və s.<br/>Yalnız şifahi formada mövcuddur.</p> |

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | B | D | E | E |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

3,5

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

2,3

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

1,5

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Tunisin Qayravan şəhərində həkim ailəsində anadan olmuşdur.  
 Həyatı haqqında ətraflı məlumat yoxdur.  
 Cüzam xəstəliyinin müalicəsini tapmışdır.  
 Səyahət etməyi, kitab toplamağı sevirdi.  
 Perqamentə yazdığı kitablarının çəkisi 10 tondan artıqdır.  
 Tədqiqat və təcrübələri ilə tibb aləmində cığır açmışdır.  
 “Tibbəl-füqara vəl-məsakin” əsərində cüzam xəstəliyinə tutulan insanlardan yazmışdır.  
 Cüzam xəstəliyinin müalicə edilməsi haqqında qiymətli məlumatlar yazmışdır.  
 Cüzam xəstələrini digərlərindən ayıraraq müalicə edir.  
 İtaliya, Fransa, Roma və İspaniyaya səyahət edir.  
 Səyahət etdiyi yerlərdə qarşıladığı xəstəlikləri analiz edərək müalicəsini yazırdı.  
 Əsərləri bir neçə dilə (latın, yunan və ibrani dillərinə) tərcümə olunmuşdur.  
 Müsəlman alimi Qası əl Zəhravi tərəfindən sayğı və ehtiramla anılmışdır.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

| <i>Səbəb</i>                                                                                                                    | <i>Nəticə</i>                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Avropada insanlar cüzam xəstəliyinə tutulur.                                                                                    | Kimsəsiz adalara tərk edilirlər.<br>Kilsəyə üzv seçilmir.<br>Əvvəlcədən kilsəyə üzv olubsa, üzvlükdən çıxarılır.<br>Son arzusu soruşulur və sonra bir çuxura qoyulurdu, üzərinə torpaq səpilirdi.<br>Kimsəsiz adalarda ölümə tərk edilirdi. |
| İbn Cəzzar özünəməxsus müalicə üsulunu tətbiq edir.<br>Cüzam xəstələrini digərlərindən ayıraraq fərqli məkanlarda müalicə edir. | Xəstəlik digər insanlara keçmir.                                                                                                                                                                                                            |

## Əbdülqadir Gilani

## Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | A | E | B | C |

## Tapşırıq 6.

## Mümkün doğru cavablar:

| Səbəb                                                                                                                                   | Nəticə                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Əbdülqadir düz danışmasının səbəbini izah edir.                                                                                         | Sanki quldurbaşını ildırım vurur.<br>Quldurbaşı onun cavabından təsirlənir.<br>Gözləri dolur və ağlamağa başlayır.<br>(Bütün günahlarına və pis əməllərinə) Tövbə edərək haqqın yoluna gəlir.<br>Taladığı malları sahiblərinə qaytarılmasını əmr verir. – və s. kimi uyğun gələn nəticələr yazıla bilər. |
| Əbdülqadir məktəb yaşına çatır və oxumaq istəyir.<br>Elm öyrənmək istəyir. – şəklində səbəb ifadə edən cümlələr, fikirlər yazıla bilər. | Əbdülqadir Bağdada yola düşür.                                                                                                                                                                                                                                                                           |

**Nəticə hissəsinə :** Taladığı malları sahiblərinə qaytarır – yazılırsa, səhv hesab edilir.

**Səbəb hissəsinə:** Elm öyrənmək üçün – yazılırsa, səhv hesab edilir. Çünki səbəb tələb olunur. Cümlə quruluşu da ona uyğun olmalıdır.

## Tapşırıq 7.

## Mümkün doğru cavablar:

İnsanların doğru hərəkət etməsi başqalarını da səhvlərini anlamağa sövq edə bilər. Mətnə Əbdülqadirin dürüst davranması quldurbaşını səhv hərəkətlərdən əl çəkməsinə səbəb olur. – və s. şəklində bu məzmunu ifadə edən fikirlər yazılır.

## Tapşırıq 8.

## Mümkün doğru cavablar:

1. Əbdülqadir karvanla Bağdada yola düşür.

Karvan əhli nə edəcəyini bilmir və s. kimi mətnin əsas hissəsinə aid nümunələr doğru hesab edilir.

**Qeyd:** 2-ci hissədə quldurlar karvanın qarşısını kəsirlər hissəsi verildiyi üçün həmin cavab neytral cavab kimi dəyərləndirilir. Yəni səhv götürülməsə də, yazılmamış kimi dəyərləndirilir.

2. Əsas hissə

3. Əbdülqadirin dürüstlüyü sayəsində qızılları və karvan əhli xilas olur.

Daş qəlbli insanların tövbə etmələri.

Daş qəlbli insanların vicdanlarının təmizləmələri və s. nəticə hissəsinə aid (son abzas) fikirlər doğru hesab edilir.

4. Giriş hissə

## Tapşırıq 9.

## Mümkün doğru cavablar:

2,3,1

## Tapşırıq 10.

Mümkün doğru cavablar:

| <i>Mətnə özünü göstərən üslubi xüsusiyyətlər</i> | <i>Həmin üslubi xüsusiyyəti əsaslandıran faktlar (nümunələr)</i>                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Obrazlılıq                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>Daş qəlbli quldurlar vicdanlarındakı günah kirlərini tövbə süngəri ilə silmiş, onların ürəyi ipəkdən də yumşaq olmuşdu.</li> <li>Bu uşaq məni zülmətdən nura çıxardı.</li> </ul> |
| Epitet (bədi təsvir vasitəsi və ya məcazlar)     | <ul style="list-style-type: none"> <li>Şirin təbəssüm (və ya həmin cümlə yazılır)</li> <li>Daş qəlbli quldurlar (və ya həmin cümlə yazılır)</li> </ul>                                                                  |
| Mübaligə (bədi ifadə vasitəsi)                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Əşyalardan bir təpə meydana gəlir.</li> </ul>                                                                                                                                    |
| Təşbeh (bədi təsvir vasitəsi və ya məcazlar)     | <ul style="list-style-type: none"> <li>Birdən gözləri bulud kimi dolur.</li> <li>Onların ürəyi ipəkdən də yumşaq olmuşdu.</li> <li>Yalançılıq xəyanətdir.</li> <li>Doğruluq sədaqətdir.</li> </ul>                      |
| Metafor (bədi təsvir vasitəsi və ya məcazlar)    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Günah kirləri</li> <li>Tövbə süngəri</li> </ul>                                                                                                                                  |
| Məcazili birləşmələr (frazoloji birləşmələr)     | <ul style="list-style-type: none"> <li>Özünü itirmək</li> <li>Boynuna almaq</li> </ul>                                                                                                                                  |
| Təzad (antiteza)                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Bu uşaq məni zülmətdən nura çıxardı.</li> </ul>                                                                                                                                  |
| Təhkiyə                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>Mətnədən hər hansı bir cümlə</li> </ul>                                                                                                                                          |
| Nəslə qələmə alınıb                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Mətnədən hər hansı bir cümlə</li> </ul>                                                                                                                                          |

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | A | C | D | A |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Mərkəzləşdirilmiş dövlətə doğru  
 Mərkəzləşdirilmiş dövlətin yaradılması  
 İnkişafa doğru  
 Uzun Həsənin islahatları  
 Padşah Həsənin qanunları

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

| Müddəa                                                  | Fakt                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Uzun Həsən elmə, biliyə önəm verən bir rəhbər olmuşdur. | 1. Nəsryyə Universitetini tikdirir.<br>2. Öz sarayında alimlər məclisi təşkil edir.<br>3. Zəngin kitabxana yaradılır.<br>4. İlk dəfə oğuzların tarixinin yazılmasının alimlərdən birinə tapşırır. |

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

VII abzasın sonuna.  
 Uzun Həsən ordunu təkmilləşdirmək... ifadələri ilə başlayan abzasın sonuna.  
 Uzun Həsən ordunu təkmilləşdirmək... cümləsindən sonra.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Padşah Həsənin qanunlarını qəbul edir.  
 Qanunamə qəbul edir.  
 Bir sıra islahatlar aparır.  
 Ordunu təkmilləşdirmək məqsədi ilə Avropadan mütəxəssislər dəvət edir.  
 Vergilərin yığılmasını qanuniləşdirir, sistemləşdirir.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:****Əsas mətnin üslubi xüsusiyyətləri**

Kütləvi anlaşılıqlılıq.  
 Fikrin aydınlığı  
 Aydın və təsirlilik əsasdır.  
 Milli ictimai təfəkkürü ifadə edən nitq formasıdır.  
 Şifahi və yazılı forması bir-birindən o qədər də fərqlənmir.  
 Leksikası anlaşılan sözlərdən təşkil olunub/ Anlaşıqlı nitq formasıdır/Kütləvi anlaşılıqlılıq əsasdır.  
 Məlumatlandırıcı xarakterə malikdir.

**Çərçivədəki mətnin üslubi xüsusiyyətləri:**

Hər hansı bir elm sahəsinin dilidir.

Elmi təfəkkürün məhsuludur.

Dəqiqlik, ardıcılıq, məntiqilik bu ülubun əsas xüsusiyyətidir.

Termin sıxlığı müşahidə olunur.

Mətnin anlaşılması üçün sintaksisin və terminologiyasının başa düşülməsi tələb olunur.

**Ortaq cəhətlər**

Funksional üslublar sisteminə aiddir.

Ədəbi dil nümunəsidir.

Terminlərdən istifadə olunub.

Dil vasitələrindən ümumi istifadə zamanı yaranır.

## Sınaq

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | A | C | D | E |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Atası heç nə demədən qızını yaxınlıqdakı çaya atdı və s.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Böyük, oturub, gündüzlər

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Səbəb: Oğul evlənmək istəyir.

Nəticə: Oğul zəhmətlə bir qızıl qazanır.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

2,4,5

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Ailə quranda onu saxlamaq üçün zəhmət çəkib pul qazanmağı bacarmalısan və buna oxşar fikirlər.

## Xeops piramidası

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | A | E | B | D |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Sanki

Dikson

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Çünki daşın hərəkət trayektoriyası üzrə çıxan parlaq qığılcımlar müasir tramvayların elektrik xətti ilə hərəkəti zamanı çıxan qığılcımları xatırladırdı.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Daşları işıqlandıran sistem var.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Mən Xeopsda bir hadisənin şahidi oldum. Gecəni Xeops piramidasında keçirərkən qəflətən daşların işıq saçdığını gördüm.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Daşı parçalamaqla sirrin açılmasına əminlik yoxdur.

Daşların parçalanmasına icazə verilsə, piramida çoxdan dağılmışdı.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | C | C | A | B |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Səbəb: Surxay xanla ədavəti var idi.

Nəticə: Hər ikisi dünyasını dəyişir.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Suluq nəfəs, ox kimi sancılıb, intiqam almaq, susuzluqdan hər iki süvari yanırdı.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Aralarında qan davası düşür.

Paşa xanla xeyli müddət çarpışır, lakin bir-birinə qalib gələ bilmirlər.

Pəri xanım və Paşa xan həlak olur.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Fonetik və qrammatik

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Əsas mətn – obrazlılıq, emosionalıq və.s.

Çərçivədəki mətn – standart formada olmaq, yığcam şəkildə olmaq və.s.

## Şərqin əfsanəvi xanımı

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| B | E | B | E | E |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

1. Publisistik üslubdadır. Əsas xüsusiyyəti anlaşıqlı, aydın və təsirli olmasıdır. Şifahi və yazılı forması bir-birindən o qədər də fərqlənmir.
2. Elmi üslubdadır. Əsas xüsusiyyətləri məntiqlilik, ardıcılıq, dəqiqlik, konkretlik, termin sıxlığıdır.
3. Ədəbi dilin normalarına tabedir. Funksional üslublara daxildir.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

- İlk qadın təyyarəçilərdən biridir.  
 500-dən çox döyüşdə iştirak etmişdir.  
 Bir çox orden və medallarla təltif edilmişdir və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

- Valideynləri onun təhsil alıb neft mühəndisi olmasını istəyirdilər.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

- Tərkib edir.  
 Çünki Leyla Məmmədbəyova 1931-ci ildə, Züleyxa Seyidməmmədova isə 1934-cü ildə ilk uçuşlarını həyata keçirmişlər. Deməli, Züleyxa Seyidməmmədova ilk qadın təyyarəçimiz deyil və ya Leyla Məmmədbəyova ilk qadın təyyarəçimizdir.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

- Züleyxa  
 Ölkəmizin ilk qadın təyyarəçilərindəndir.  
 Təyyarəçi.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| D | C | B | C | C |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Paltarından, geyimindən, görünüşündən, görkəmindən və s.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Məşədi Əsgər öz vicdanının səsinə dinləyir və çamadanı polisə təhvil verir. Bu hərəkətindən sonra artıq əvvəlki kimi yoxsul həyat yaşamır və zəngin olur.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

İnsan həmişə dürüst olmalıdır. Dürüst olarsa, mükafatını alacaqdır.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Ehtiyacdən. Çünki işdən çıxarılmışdı.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Səbəb: Məşədi Əsgərin yıxılıb qolunu sındırması

Nəticə: Məşədi Əsgərin dövlətli olması, gəmiçilik şirkəti açması

**Cavablar:**

|          |          |          |          |          |
|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>1</b> | <b>2</b> | <b>3</b> | <b>4</b> | <b>5</b> |
| B        | A        | D        | C        | E        |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

I abzasın son sözü – sarsıdır

II abzasın ilk sözü – o

**Tapşırıq 7.****Bədii üslub****Nümunə:**

1. Başa vurub.
2. Dünya şöhrəti qazanıb.
3. Tale Folknerin üzünə güldü.
4. Folkneri isə dünya ədəbiyyatı uzun müddət tanımaq istəməyib.
5. Soyuq və könülsüz görüşmək
6. Günahını yalnız onun ölümündən sonra yuya bilir.
7. Həyat qapısı onun arxasınca örtüləndə
8. Can atmaq və s.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Uşağın iki yaşı yoxdur, amma əl-üzünü yuya bilir.

Yaxşı ki, vaxt tapıb məşını yuya bildim və s.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Mən bu dünyada olmuşam

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Səbəb: Kamyu sarsılır.

Nəticə: Folkner özündən savayı ikinci bir sənətkarı qəbul etmirdi.

## Zəlzələ

Cavablar:

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| C | E | D | A | B |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Giriş hissəsinə

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

Zəlzələ Yer qabığının bəzi sahələrinin vulkanik və tektonik proseslər üzündən güclü titrəməsidir.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

Övladını ölümdən xilas edir.

Övladı üçün özünü fəda edir.

Övladını sevdiyini son dəqiqələrdə telefona yazır.

Örnəyə, nümunəyə çevrilir və s.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

İnformativ funksiya

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Güclü hissiyata malikdir.

Peşəkardır.

İşinə can yandırır.

**Cavablar:**

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| E | C | D | A | B |

**Tapşırıq 6.****Mümkün doğru cavablar:**

Bu yol çox keşməkeşli və çətin olsa da, nəticəsi (sonu, axırı və s.) çox ürəkaçandır.

**Tapşırıq 7.****Mümkün doğru cavablar:**

**Fakt:** Senatın üzvü ola bilməsə də, səbri və inadkarlığı sayəsində ABŞ prezidenti olmuşdur.

Səbri və inadkarlığı sayəsində ABŞ prezidenti olmuşdur.

**Tapşırıq 8.****Mümkün doğru cavablar:**

İnsanın həyatda uğur qazanmasında zəkanın böyük rolu vardır.

Zəkanın böyük rolu vardır.

Zəkanın rolu vardır.

**Tapşırıq 9.****Mümkün doğru cavablar:**

Hədəfi düzgün seçmək

Zəhmət

Çalışmaq

Özünəinam

Özünəgüvən

Səbir, iradə

Fədakarlıq

İnadkarlıq və s.

**Tapşırıq 10.****Mümkün doğru cavablar:**

Hədəf